

НАУЧНО ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ КИРГИЗСКОГО ЯЗЫКА
И ПИСЬМЕННОСТИ (НИИКАП)
ХЪР. ЈУЈАН ДЕ ВЪНЗЪ КОЅУӘ—КОСА ИНСТИТУТ

ЈАНЅЈАНСЪН ЈУ.

**GANSЪN DE ђANЅI
FONJAN**

ЈАН-ШАН-СИН ЈУ.

**ГАНЬСУЙСКИЙ и ШЭНЬСИЙСКИЙ
ДИАЛЕКТЫ**

ДУНГАНСКОГО ЯЗЫКА

КИРГИЗСКОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ФРУНЗЕ 1938 КАЗАНЬ

ХЪРГВЈЅWBAN
FRUNZE 1938 KAZAN

НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ КИРГИЗСКОГО ЯЗЫКА
И ПИСЬМЕННОСТИ (НИИЯП)

ХЪР. ЈУ ЈАН ДЕ ВЪНЗЪ КОШУЭ—КОСА ИНСТИТУТ

JANŞJANSYN JU.

GANSYN DE ŞANŞI FONJAN

FWŞONDI JOŪIN CUƏVW

заказ № 0381

Mjanzъ	Xonzъ		Fwşon tadt	ŹyndwŹdt	Sъjdt cuəvw
	Ço şon	Ço xa			
1	11	9	şanşon,	şanşon	redak
4	—	9	udi	judi	tipogr.
7	—	11	(3, snagъ)	(3, sangъ)	korr.
8	—	12	xua da	xua de	.
11	15	—	dwdwnzъ	dwndwnzъ	.
12	9	—	jadi fajtn	judi fajtn	redak
15	—	15	şanşon,	şanşon	redak

ХЪРГВЈÇWBAN

FRUNZE. 1938 KAZAN

Gansyn de Şanşı fon-ĵan (kujin).

SSSR ditwşondi žwn-janzyn, žwn-jodi ze Хьрхьзstandi: Soxlwl Miljonçwan, Ljuşonlo, Əqdex, Savaj (Oş), şjonżwon de Frunze, Toxma çьnpwnini. Xazaxstandi: Jinpan (Xaraxwnuz), Şjortybe şjonżwon de Almata, Samaç (Zjarkent), ██████████ (Zjalpax-tybe) çьnpwnini.

SSSR ditwşondi žwn-janzyn da Žwngwj du wwsь jidani guædi. 1862 njanşon Žwngwjdı Şanşı de Gansw sьndi žwn-janzyn zoli fan, zьxu žwn-ĵan wodwn (!) dьjli wezon doli Şinżjon sьn ljan Şinżjondi wьndidi žwmindi wodwn dьjli wezon zьxu litu şonledi guan bin, meżjo 'žwn-janzyn ze Şinżjon sьn zazan. Žwn-janzyn ljan zja de jin 1877 njanşon doli nexuqdi lo Rossijali.

Oş, Anzan, ██████████ Zjalpax-tybedi žwn-janzьnsь da Xaşь, Ergestam guæle zazanxadi.

Xaraxwni, Əqdex şjonżwonnidi žwn-janzьnsь da Vwşьtuqfan (Учтурфан) žьmw guæle zazanxadi.

Toxma, Jinpan, Şjor-tybe de Ljuşjonlodi žwn-janzьnsь 1877 njandi (dekabr) lajyәni, Bьjjonxwdi (Xwdazьn) linşu diza da Bedeq dawan, Çjaxmaç (Çjaxmal) sannı, Nağьn žьjituzь roguæle doli Toxma, zьxu wa di lado Çyxædi wьjwongь, li Toxma ju çigь kilometr, zьxuqdi Xaraxwnuz (Jinpan) şjonżwonnili. Şjor-tybe (Şinçy) de Ljuşjonlo şjonżwonsь zьxu laxadi.

Zjarkent (Samaç), Almata, Frunze, Soxlwl, Miljonçwandi žwn-janzьnsь 1882 njanşon da Jilixә wanguædi. Nexuqdi lo Rossijadi xuonşon wa Žwngwjdı Jilixә wjanzje dadi dьjşon zьxu Rossija wa Jilixә wjanzje jyan gi Žwngwj Şjedi xәtwн megili.

Jilixædi žwn-janzyn von guæ guædi zьçjan, dafadi dewjo zjo kan dileli. Zoçjan gi kan diledi dewjomw zьdi, şyxadi xo di. Jilixædi žwn-janzьnmw ljan zjażyan çili şьndi zьxu tinżjan zoçjan şyxadi xo di wv gili, judi zьn şьndo Samaçli. Jibazь şьndo Çjelek, Xьzьl-

(¹) Kan Da Sovet Enceklpedija (БСЭ). „Дунганское восстание“.

zigde zaxanxali. Jibazь do Almata, zazando Almatali. Şьnxadi doli Pisge (Frunze) zaxanxali. Jibazь vando zьxu xuonşon şyxadi Soxwlwdi şьtu tannili.

Zьxuşqdi Soxwlw şjonşwon, nexuşqşь jigь guon şьtu tan. Ditw bw xo, fi ju jyan, guşledi zьnmw mə faşqdi zazando Soxwlwli.

Ba Soxwlwdi ditw xoma, xadi, da minzьn 'kuşwan vьnşyəşon je nьn zь.

„1882 njanşon, vəmw Jilixədi

Twngani, le doze Pisge.

Şjudi xokan

Mə ditw, məşw nanzan.

Şin leze Soxwlw, xo duə bw guan.

„Da lwdi ljon bonni zaxa Jinpan

Jevanzjan tin gьn, gw xəma luan şjo.

Do vanle, zьnke njan, ji lju şьgan.

Şonsanni ca lixua, şinsь Şьrjan.

Xasanni ca lixua, şinsь xwtan“

Zьngwşdi zьn-jan kwxanmw jinvi da fon jaryь dьj tuəli zoli fan, doli nexuşqdi lo Rossijali.

Zьn-janzьn doli Rossija şьşь njan litu vьnmін, şjaxw mədьj faşon, dozeşь va deguledi vьnmін judi du vondjoli. Judi difonşondi zьn-janzьn, şьşь njan litu va zьşidi xuadi duəşibanzь du vondjoli. Bilyn, Oşdi (Savaj) zьn-janzьn şjani daşjo fədi uzьek xua, Uzьek xua gan zьn-jan xua fədi xo. Şjani veşь jonzь, şwandi jişon du geşjanli, ljan uzьekdi jijon.

Vidadi Oktjabr revolyşija zьxu, pindi kommunist partijadi linşu, zoşjan luəli xudi, şuli jaryьdi jicje şofw minzw, da xinan, kwşjo guonjin dьjli tuəli zьxu, Sovet vlast gidi da vonşu şjaxw, vьnmін, guonjin ce zagьn fa mjo, keke xuaşq faşonkedi. Ljan zьgь jltwn, zьn-janzьn 1928 njanşon juli zьmw zьxu, 1929 njanşon datuşq udi tudьn şyətonni ljan zьşidi zьn-jan xua şjoşedi, da 1929 njanşon ce take fwdi. Zьn-janzьndi zьmw de şwandi lışь ce da 1928-29 njanşon dali tuşqdi. Ljan zьgь jltwn zьn-janzьn vьnşyə xua je tşandi, faşondi fwşydini.

Da 1929 njan vonguş, zь şi njan litu ce datuşq şişyədi, kocake zьn-jan xuali.

Do zь vwşin zьmwdi şjefa xan mə din djanni, zьndьn şyətonnidi vьnfa fw xan məju. Ba zьgь zьnvw von vifьnşon gan, jo va zьn-janzьndi jicşedi fon-jan (kujin) kocadi, şişyəni.

Do zь vwşin şişyədi, kocadi na zьn-jan xua şjexadi zьn-janzьn xuadi celjo məjudi.

1936 njan Kuəşyə Koca Xьrxьz Jyjan de vьnzьdi Institut gьn-şjandi koca zьn-jan xuadi sektor şwanşjanli jigь jyjan tanca (ekşpedicija). Nan nansuanxadi plan zьn-jodi ze Xьrxьzstan de Xazaxstandi jişjadi şjonşwonni şili: Soxwlw, Miljonşwan, Jinpan Əşdex.

^{II}
Di (Nju dīni) — бодаться. z. d.

Di sangъ ^{III} *ŝanjindi* tuq di, jiŝŝon ŝjon tu jigъ (I) *ŝanjinsjeoni*.

Di sangъ (III) *ŝanjīn*, *ŝjo diŝanni*.

^{III}
 Bily n: *ma* (вə ma зьн) — ругать.

^{III}
Fon (*Fondo* *zъwэъŝon*) — выпустить.

^{III}
Xwј (Ta *xwј* njan fwli) — уметь.

^{III}
Me (Von *ŝw me*) — продавать.

^{III}
Fi (*Fili* *ŝjoli*, *fimъn*) — спать.

^{III}
Di (*Ditw*) — земля.

^{III}
Xuэ (*Gizъxuэ*) — товар.

^{III}
Suan (*Tonsuan*; *ŝydi cwn xwzъ*, *ŝidi suan vjanzъ*) — чеснок.

^{III}
Tan (*tanzozъ*, *ŝodi tan*) — уголь.

^{III}
Da (Ta *gan vэ da*) — большой.

Ŝanŝi kujin litu *ju sэгъ ŝanjinni*. *Zъ sэгъ ŝanjīn* ljan *Gansъn* kujindi *sangъ ŝanjīn* ju *ŝъnvјeni*. Ljan *zъgъ jitwn duэjivanzъ* (*fwza*) xua da *zīgъ zъezjeqđi* xuadi *zъwnjin* je vw jjon.

Gansъnzъn fedi „Ŝwonzъ“, *zъwnjin* ze di *эqđъ „zъ“ zъezjeqđonni*. *Ŝanŝizъn fedi „Ŝwэnzъ“*, *zъwnjin* ze tu jigъ „*ŝwon*“ *zъezjeqđonni*. *Zuŝjon zъmwzјadi fъnvје* ze *jisјadi xuaŝon nъn kanŝwle*.

Gansъn	Ŝanŝi	Na vvrus xuadi fanjy.
<i>ŝwonzъ</i>	<i>ŝwonzъ</i>	окно
<i>dozъ</i>	<i>dozъ</i>	ножик
<i>mъjzъ</i>	<i>mъjzъ</i>	пшеница
<i>ŝetu</i>	<i>ŝetu</i>	язык
<i>ŝъtu</i>	<i>ŝъtu</i>	камень

Gansъn kujindi ljan *Ŝanŝi* kujindi judi *fwza* xuadi *zъwnjin mэjъn* fъnvје.

Gansъn	Ŝanŝi	Na vvrus xuadi fanjy.
<i>ŝuvъj</i>	<i>ŝuvъj</i>	— верхн. часть кисти
<i>xavazъ</i>	<i>xavazъ</i>	— подбородок
<i>ljandanzъ</i>	<i>ljandanzъ</i>	— щека
<i>dadu</i>	<i>dadu</i>	— бобы
<i>nјuzъ</i>	<i>nјuzъ</i>	— пуговица

Fwza xua *zэwli zīgъ zъezjeqđi* xua litu je ju *zīgъ jisъdi*, *ŝjefa jonzъ jjonđi xuani*, bily n, „*ŝiŝizъ*“ *zъndi minzъ*, „*ŝiŝizъ*“ (ta *ŝudi swj ŝiŝizъ*), „*ŝiŝizъ*“ (Nidi *zъgъ ŝiŝizъ* ze vw эqđ).

„*Fonfonzъ*“ (swj *fonfonzъ*), *zъwnjin* ze, di *sangъ „zъ“ zъezjeqđonni*, „*fonfonzъ*“ (Ta *ma jonligъ fonfonzъ*). *Zъwnjin* ze, tu jigъ „*fon*“ *zъezjeqđonni*, *zъmwzјadi* xua ljan *zъwnjin* de *ŝanjīn fъndi fъni*. *Zuŝjon zъmwzјadi ljon-sangъ zъezjeqđi* xuadi *jisъ nan zъwnjin* de *ŝanjīn* ze *duaq litunъn fъnŝjoke*. *Zo jonzъ fъnŝjovwke*.

Bily n:

Mazъ — (suanfadi *mazъ*) — цифра.

Mazъ — (Ljanŝondi *mazъ*) — рябой.

Guэzъ — (Fwŝon *ŝjedi guэzъ*) — яблоко.

Guэzъ — (Zw fandi *guэzъ*) — котелок.

Fonfonzъ — (Swj *fonfonzъ*) — домик.

Fonfonzъ — (jonxadi *fonfonzъ*) — близнец.

Dodozъ — (Zъjĉja *dodozъ*) — коридор, коридорчик.

Dodozъ — (Gan *zadozъ swјdi*) — ножик.

Bangazъ — (ŝjon *gwgwъndi fiĉin*) — горлинка.

Bangazъ — (1/2) — половина.

Ŝanŝi kujin ljan *Gansъn* kujindi *duэjivanzъ fwza* xuadi *zъwnjodi* *xuagъn jjon*. *Judi xuadi gъn jjon*, *ŝъnzue* xuadi *fwvon zъezjeqđ* (*morfema*) vw jjon.

Gansъnzъn ŝjodi „ljanxuavъj“, *Ŝanŝizъn ŝjodi „Vэqъvъj“*. *Zъ ljongъ* xuadi *zъwn-jodi xuagъnsъ „Bъj“*, *zъ ljongъ* xua *limjandi fwvon* xua (*zъezjeqđ*), *jigъ vw ljan jigъ jjon*. *Gansъnzъn ŝjodi „conjin“*, *Ŝanŝizъn ŝjodi „jinzъ“*. *Zъ ljongъ* xua *limjandi zъwn-jodi xuagъnsъ „jin“* ljongъdi *jisъ du jjon*. *Guonsъ ljongъ* xuadi *ŝъnzue* vw jjon.

Gansьn	Şanşı	Gansьn	Şanşı
Хона	Хеја	гөбьј	гөвө
анлу	нълу	лјанхуавьј	вөтөвьј
винзјан	винзүө	ноғөгець	новөгець
өвдець	јинсвць	јансвј	јансы
лъяа (лъяан)	лъяць	јувонгө	јунақ (јувонгө)
зівьј	нъяць	хувонгө	хунақ (хувонгө)
сједо	зодо	гөлүва, гөлөва	гьзувө
сјаванць	вөзја	(нөлөјтн (нөлөнтн))	нөлоць
лјорјець	лјовазь		
нјувазь	нјудвць	сонјтн	јинць

Зьгь gotudi tablicaşondi lјongь kujindi xuadi zwn-jo xuagьn lјon, fwon zjezjeq (morfema) vw jјon. Cwgue zьmwzјadi fьnvje, zьlјongь kujin ju fwza xuadi cьnzuedi xuan vidi fьngini. Gansьn fədi „Şixuan“. Şanşizьn, duəјivaq fədi „xuanşı“. Zь lјongь xuadi lјisьsь јigь. Zьgь fwza xua limjandi xuadi cьnzuedi vifьn vw jјon. Xuadi cьnfьn, xuagьn məјu fьngi. Ba „Şixuan“ gi Şanşizьn dan fə, ba „xuanşı“ gi Gansьnzьn dan fə, vw pəşjo, tufьn tьsь dan fə xan don şin xuani. Zьmwzјadi fьnvje ze fə guanvanşonni.

Zusјon zьmwzја xuanvi fədi fwza xua јigь kujin litu zo difondi fə guanvandi fьnvje je јuni. Judi зьn va „Ganzin“ (Ni ganzin, kuesjeq le.) Vifьnşon, va зьгь, gan lјan zin fwza xua dadigь djandoq, va xutudi fədo cјantuli, fə guanvanli fədi „zingan“ (Ni zingan, kuesjeq le).

Soxwlv, Frunze, Miljonşwandi зьn fədi „banşjo“ Xaraxwnidi fədi cјovan. Zusјon zьmwzјadi fьngi зьsь difondi fьngi. Јigь şjonşwonni lјan di əqьş şjonşwonni xua ju fьngidi duəduəqdi.

Јigь minzw litudi јјjandi fьnvje je da зьгьşon cьwleni. Lw јјjan dјoli, јigь lјan јigь məјu lewon, lјanluəli, zьwgue зьmw zi nјan јјjan јuli fьngill. Јјjan vwsь sьdi. Јјjan sьzi geşjandini.

Soxwlv, Frunze, Miljonşwandi duəјivanць зьnmw zјodi „Xicjoq“ Əqdexdi зьnmw zјodi „Xibaq“, Şanşizьn je zјodi „xibaq“ Almata, Samaq (Zjarkendi) judi зьnmw zјodi „Xijaq“.

Soxwlv, Frunze, Miljonşwandi зьnmw, şyndidi əqьş va dadad; gəgə, judi zјodi „авьј“ judi zјodi „dadje“ Şanşizьn (Jinpan, Toxma) fədi, „өвөв“. Əqdexdi zјodi: „dalozь“ judi zјodi „dada“.

Zьgь fwza xua litudi „da-dje-lozь-вьј“ xuadi јisь du lјon. (Da ju,

ma ju, vw dje xueşwe зь ju. Dje ju, ma ju, vw dje xueşwe зь ju). Gotu fəguəçidi: dadje-dálozь-dáda-вьвь-авьј“ xuadi јisь dusь јigь. Zьsь swj kujin, difondi fьnvje.

SSSR ditwşon zьdi zwn-janzьnmw, guon, va dјan xuədi „jonxuə“, zјodi lju-çi jonць. „jonxuə, zьfaxuə, cьfaxuə, xuəşjon, cьdьnzь (cьdwnць), cьvanць, xuəşyць“. Mьј јigь xua ju зьzidi lјisьni.

Guonјin geşjanl, xua je zu geşjandini. Јuli şin dwnşı, zu јuli şin xuali. Јudi dwnşı məјuli xua zu şьnxali, zewli judi зьnmw va јigь difondi xua gi di əqьş difonşon dedi çili. Gotu fəguəçidi „cьdьnzь (cьdwnць), cьvanць, xuəşjon, xuəşyць“ dusь dјan xuə sьјyndi dwnşı. Zьxuəq (zaq) dwnşı məјuli, vw sьјynli, xua şьnxali.

„Zьfaxuə“ зьsь Zьwngwјdi (jonxuə) nataq јi-fa zu şwəli. Da negьşon judi zјodi „zьfaxuə“ judi zјodi „cьfaxuə“. Јigь da (zьzi) fadi zьwədişon, јigь da cьdi fadişon zьwəndi „cьvanць“-sь mьwtu zјexad dwdwnць, pixadi və vanvanць, јixani tutuzьşon zandi lynxuon cьxadi, vonxadi dwnđwnць, vavazь medini. Dјanke xuəli, va ju lynxuondi tutuzь gədo xuəzьşon, lynxuon zu јinzwəli.

„Cьdwnць, cьdьnzь, cьvanць“ dusь јigь xua, dјan xuə јyndi, зьгь dwnşı (zaq) məјudi: nexuq da Zьwngwј deguəledi. „Xuəşjon“ зьгь xua јesь zoçjandi Zьwngwј, judi difonşon xava dјan xuə, јin xuə јyndi јixozь „şjon“, zewli ju dјan xuə, јin xuədi şjonni, da negьşon va јin xuədi, dјan xuədi zјoçьn „xuəşjonli“.

Zјo „xuəşjon“-di зьn vw duə. Əqdex şjonşwonni јuni. Duəјivanць va „xuəşjon“ зьгь xua mə tingue. Dwnşı məјuli, xua şьnxali.

Soxwlv, Frunze, Miljonşwandi зьnmw va „swj cьwanşwanць“ zјodi „vixwць“, Şanşizьn zјodi „jozьfaq“.

Gansьn kujin lјan Şanşı kujin cьwgue, xuadjan, şьnjin zwnјindi fьnvje, judi xuadi fajin je vw jјon, fajin je ju fьnvjeni.

Mwјindi fьnvje Şanşizьn fədi „Xuə“ (xuə ca) Gansьn fədi „Xə“ (Xə ca). „Uə“ зьгь fonmwјin Gansьn kujin litu je јuni, Şanşı kujin litu je јuni. Gansьnzьn zјodi „Xuə“ (работа) Şanşizьn je zјodi „Xuə“ (работа).

Zьјindi fьnvje. Gansьnzьn zјodi „zьşcьwnць“, Şanşizьn zјodi „zьşcьfnць“ Gansьnzьn zјodi „cьwan“ (xuəlwncьwan), Şanşizьn zјodi „fan“ (xuəlwncьwan). Gansьnzьn zјodi „şəşwць“, „şəşwць“, Şanşizьn zјodi „şəşwць“.

Şanşizьn va „dinць“ lјan „zinzь“ зьlјongь xuadi tunidi „din“ lјan „zin“ fədi məјu fьngi, va „di“ lјan „zi“ fьnşjowke. Fьngi zuljan Gansьnzьn va Şanşı kujindi tu јigь (1) şьnjin lјan di əqьş (2) şьnjin fьnşjowkedi јјon.

Şanşı kujin litudi zьnçьn demincь İjan Gansьn kujin ju da fьngini.

Ş a n ş i	G a n ş ь n
Nə Nedi	Və vəmw
Ni Nidi	ni nlmw
Ta tene	ta tamw
Nə çьli	Və çьli
Nə çьni	və çьni
Nə çьzəni	və çьdini

Şanşı kujindi zьfə demincьdi jadi fajin je ju fьnvьjени. Gansьnzьn fədi „nəgь“, Şansızьn fədi „ugь“ (vwgə), Gansьnzьn fədi „neşje“, Şansızьn fədi „uşje“ (wşje).

Vьnti demincьdi fajin je ju fьnvьjени. Gansьnzьn, fədi „Nagь, natao-ni“ Şansızьn vьnkeli fədi, „Ago, ataç, ani“ (Ağə). Zь zigь xua litudi fьnvьje ze xuatuçşonni. Gansьn kujindi xuatuçşon ju „N“ zьjinni (nagь, nataç?) Şanşı kujindi xuatuçşon məju zьjin (agə, ataç).

Zь İjongь kujindi xuatuçdi „N“ zьjin jigь İjan jigь ju fьnvьjени. Gansьn fədi „nanvan, nanşion“ Şansızьn fədi „nanvan, nanşion“. Gansьn kujindi tindi „N“ Şansızьn kujindi tindi „N“, zuşjon zьmw-şjadi fьnvьje danlindi zьjin je ju fьnvьjени.

Zьgь vьnçon litu va Şanşı kujin de Gansьn kujin şjeduan dedi şjofəguəçili. Zьgь vьnçon litu və mə vonşjon neçia şje zь İjongь, Gansьn de Şnnsi, kujindi gьnjyan.

Nə çьli. Nə çьvoli.

Nə çьni. Nə çьn çьzəni.

Nə çьzəni. Nə ce çьzəni.

— Te da zeni məju?

— Te da mə ze.

— Zu ani çili?

— Zuli vazaçşon çili.

— Bazaçşon zu saçili?

— Gi vamьndi (vamьnzi) çə jişonçili.

— Vamьndi du xwjləli?

— Tedj du xwjləli.

— Nidi du/zu saçili?

— Nedi van jan-jezьçili.

— Nidi za ce xwjlə?

— Əçna vaç gwn sandi çь.

— Nidi ze ani çili?

— Nedi ze vaç çili.

— Nimьndi zu ani çini?

— Nedi zu Şincyşon çini.

— Ni zaç zu saleli?

— Nə zaç kan ne duəsəti leli.

— Ni lelima?

— Ni gə ataç le?

— Nə gə vazaçşon le.

Nə ma leli. Ne ma leli.

Nedi ma je leli.

Nedi vantьn. Nədi jinfazь.

Gansьn xua de Şanşı xua.

(Zьndi İwji, İwje, şьnti çjofw, comwdi, zuşudi, finjodi mlnzь de danlindi za xua.)

Turizь—кожа (головы)

Tu¹—голова

Əçduə, əçduazь—уши

Bьnlu—лоб

Mьjmo—брови

Njanvə, njanşin, janşin—глаза

Bizь—нос

Biljonzь, viljonzь—гребень носа

Zwj¹—рот

Zwjçwnzь—губы

Şətu—язык

Ja¹—зуб

Şonkəzь—(небо) верхняя челюсть

Sonzь—горло

Janşəzv—язычок

Xavazь, xakəzь—подбородок, ниж. челюсть

Ljandanzь—щека

Binşjan—висок

Jacagw, njancagw—челюсть

Njanzamo—ресницы

Tufa—волосы

Turizь

Tu²

Əçduə

Nьjlu

Mьjmo

Njanvə (njanvo).

Bizь

Biljonzь

Zwj² (2)

Zwjfьnzь ✓

Şətu

Nja²

Şonkəzь

Xwlw

Janşəzv

Xavazь, xakəzь

Ljandanzь

Binşyə

Njancagw

Njanzamo

Tufa

Nofəzь — затылок
 Şimikuzь — тема
 Mişin — (место сращения бровей)
 Ljan^h — лицо
 Janzьgw — скуловая кость
 Biljonva — переносица
 Ljanşь — физиономия
 Njanzьuə — ячмень
 Njanzьnpzь — зрачок
 Njanlwj — слезы
 Njanzjo (njanzjosь) — закись (на
 глазах)
 Əqşьj — ушная сера
 Əqтмьnzь — ушное отверстие
 Nofəzь — затылок
 Xwzь — усы и борода
 Vavw — кадык
 Swdezь (swtezь) — зоб
 Xanfi — слюна
 Jaçwonzь — гнездо зуба
 Tjanxuavaп — нёбо
 Zjazь — плечо
 Zjaguezь — плечо
 Lwnpan, suəgw — ключица
 Vanzın — подзатыльник
 Gəvьj — рука (выше кисти)
 Gəzuzь — локоть
 Zьtu — палец
 Zьzja — ноготь
 Zьzjajueq — лунка на ногте
 Şuşın — ладонь
 Şubьj — верх. часть кисти
 Zьtu dandanzь — кончик пальца
 Gəvьj vanvaq — внутренность локтя
 Çwjtı (zь) — кулак
 Gəlova, gəluva — подмышки
 Konzь — грудь
 Çjajvə — бок
 Lьjva — ребро

Nofəzь
 Şimikuzь
 Mişin
 Ljan^h
 Janzьgw
 Biljonva
 Ljanşь
 Njanzьy
 Njanzьnpzь
 Njanlwj
 Njanzjozь
 Əqşьj
 Əqтмьnzь
 Nofəzь
 Xwzь
 Vavw
 Jinswzь, jinguagua
 Xanfi
 Njançwonzь
 Tjanxuavaп
 Zjazь
 Zjaguezь
 Lwnpan (lolwnpan)
 Bəlon, vəxon, vanzın, xonzın
 Gəvə
 Gəzuzь — локоть
 Zьtu.
 Zьzja
 Zьzjajueq
 Şuşın
 Şubьj
 Zьtu dandanzь
 Gəvə vanvaq
 Çwjtı (zь)
 Gəzuwə
 Çjonzь
 Çjanwə
 Lьjzь

Zivьj — спина
 Ziljonganzь — позвоночный столб
 Datwј — ляжка
 Xuelagw — шиколотка
 Zuezonzь — подошва
 Zueşin — выемка на подошве
 Zuevьj — спинка ступни
 Zuezьtu — пальцы ноги
 Zuexugьp — пятка
 Zue^h — нога (ступня)
 Kuazь — боковые части таза
 Keşjege (vəşjegezь, vəşjege
 keşige) — колено
 Juvongə — правая сторона
 Zuəvongə — левая сторона
 Çonzь — кишки
 Kwçon — тонкие кишки
 Sanvaq, sanvazь — желудок
 Şьpi — селезенка
 Jozь, jovə — почки
 Kwdan — желчный пузырь
 Çitwngw — бронхи
 Xwnçon — пищевод
 Dwzь (dwzь) — живот
 Şjetyj — пульс
 Şin^h — сердце
 Ganzь — печень
 Fizь — легкие
 Konvanzь — грудь
 Şjetwn — кровеносный сосуд
 Zin^h — жила
 Gwzjeq — суставы
 Dwmwçizь — пупок
 Vanьjzь — хрящ. ребро
 Ljonşь — провиант
 Mьjzь; mьjswjzь — пшеница
 Damьj — ячмень
 Janmьj „swlw, sulu“ — овес
 Jymьj (vogw, voqтмьj) — кукуруза
 Dəzь — рис

Vyjzь
 Ziljonganzь
 Datwј
 Xualagw, xьtogьdazь
 Zuezonzь
 Zueşin
 Zuevьj
 Zuezьtu
 Zuexugьp
 Zue^h
 Kua, kuazь

Kьşige
 Juvaq, (jubongə) ✓
 Zuəvaq, (zuəvongə) ✓
 Çonzь
 Kwçon
 Sanvazь
 Şьpi
 Jozь
 Kwdan
 Çitwngw, çitwq
 Xwnçon
 Dwzь
 Şjetyj
 Şin^h
 Ganzь
 Fizь, fi^h
 Şynçonzь
 Şjetwn
 Zin^h (zıngw)
 Gwzjeq
 Balaxwq, pьçivəq
 Vanьjzь
 Ljonşь
 Mьjzь; mьjswjzь
 Damьj
 Janmьj „swlw“
 Jymьj (vogw)
 Dəzь

Гwзь—кунак
Виптѣ—рожь
Мизь—просо
Сјомі—гречиха
Голјон—голян
Зwонзја—посев
Кулјон—провиант, продукты
Зwонзјахaп—крестьянин
Хwцзја; хwзја—крестьянин
Сезь, сезьц—сурепка
Масьге—бодяк
Кwxo (растение)
Сјелјан—репа
Лјуду—зеленый горошек
Хуонду—соя
Вьјду—белый горох
Сегуа—тыква
Хwлw—травянка (тыква)
Сјондузь—душистый горошек
Дaxwнсјон—укроп
Хwнсјон—укроп
Јонју—картофель
Ванду—горох
Сefw, сefw—овоши
Сwп¹—лук
Суап^{III}—чеснок
Лазь—красный перец
Сјезь—баклажан
Луэw—репа
Сince—сельдерей
Зјuce—китайский чеснок

Доду—фасоль
Зјонду—горох
Даду—бобы
Лјанхуавь—капуста
Лпвьхуац (лупвьхуац)—сирень
Сwпfw—ясень
Вьјјон—осина
Спвьјјон—серебристый тополь

Гwзь
Виптѣ
Мизь
Сјомі
Голјон (gwmi)
Зwонзја
Кулјон
Зwонзјахaп
Хwцзја
Сезь
Масьге
Кwxo
Сјелјан
Лјуду
Хуонду
Вьјду
Вэгуа (wəgua)
Хwлw
Сјондузь
Дaxwнсјон
Хwнсјон (xwнсјон)
Јонју
Ванду (Wandu)
Сefw
Сwп
Суап
Лазь
Сјезь
Луэw
Сince
Зјuce

Доду
Зјонду
Даду
Вəцвь
Зьзпхуа
Сwпfw
Вьјјон
Спвьјјон

Нехо—попынь
Мјанхуа—хлопок
Стезь, сүзпнјац—(растение)
Хеня—хна
Сјоцквј—подсолнечник
Визь—камыш
Лwја (co)—(камышовое растение)
Јанзизь, јанзјац—ласточка
Вивуць, вовоць, сивэ—удод
Хіцјоц, хивац, (хјац)—скворец
Нəлөјин (Nəлонјин)—коршун
Сəцwзь, сəцwпзь, сəтацwпзь—яще-
рица

Гəзь—голубь
Хwтјец, лјерјезь—бабочка
Сонјин—муха
Тјаннə—лебедь
Дуəтwсwц, дуəfwсwц—дятел
Хьпху—филин
Сјіцјо—сорока
Гəхw—копчик
Тугу (tukw), tugw—рабочий скот.
Ма^{II}—лошадь
Луэзь—мул
Лу¹—осел
Нју¹—корова
Јон¹—баран
Лw¹—олень
Хуонјон—серна
Језулу—дикий козел
Јенју; монју—як
Јема—дикая лошадь
Јесьп—дикие животные
Зушу—животные
Сьпсwп—зверь
Луəтуə (luəлуə); luəтуə—верблюд
Нјувазь—теленка
Сьнлпн—скот
Лохw—тигр
Возь—барс

Нəхо ✓
Мјанхуа
Хуон стезь
Хеја
Сјоцквј
Јузь
Лwјузь
Јац
Сивово, вə сивово
Хивац
Нəлөзь (нəлөјин)
Сəfwзь

Гəвə
Сансac
Јпнзь
Тјаннə, (сјаннə)
Сјансјандуə
Спнху
Јецјо
Гəвəхw
Тугw
Ма³
Луэзь
Лу²
Нју³
Јон²
Лw
Хуонјон
Језулу
Јенју
Јема
Јесьп
Зушу
Сьпсwп/
Луəтуə
Нјудwзь
Сьнлпн
Лохw
Возь

Lon¹—волк
Дьнзари—ремень стремени
Дьн^{III} (nanzon)—стрема
Pаншун—нагрудник
Zуэрэ—шлея
Vэзь—гужи.
Magwn—дуга
Linъnъ—вожжи
Jуанванъ, фананъ—седелка
Lagan—оглобли
Tjejazъ—зубцы (для тяжей)
Çə gwłw—колесо
Va^{II}—шина
Vonъ—обод
Fwtjo—спица
Çətu—передняя часть телеги
Çwan^{III}—втулка
Zw¹—ось
Zjavanъ—хомут
Sozъта—пристяжная лошадь
Jynвэ—хомут
Zjozъ, cазъ—узда
Lwntu—недоуздок
Nanъ—седло
Nanzon—седло
Dwde, wodw—подпруга
Matizъ—потник
Tjefəzъ, mafə—поваренка и ковшик
Van^{II}—чашка
Kueзъ—палочки (для еды)
Gonъ—ведро
Pьnpъnъ—таз

Dovanъ—мясорубка (деревян.)
Çjedо—нож для резки мяса
Pinъ—бутылка
Zwəзъ—стол
Gozъwə—стол
Bandьn, вантьп—скамейка
Jizъ—стул

Lon²
Дьнзари
Дьн⁴
Pаншун
Zуэрэ
Vэзь
Gwngwnъ
Linъnъ
Jуаннанъ
Lagan
Tjenjazъ
Çə gwłwъ
Va⁸ (wa)
Vonъ (wonъ)
Fwtjo
Çətu
Çwan^t
Zw²
Bəzja
Tjogonъ
Jynвэзъ
Cазъ
Lwntu
Nанъ ✓
Nanzon
Dwde
(maçizъ) matizъ
Tjefəzъ (çjefəzъ) Pjo.
Van² (wan)
Kueзъ
Guan
Pьnpъnъ

Dovanъ
Zado
Cuanъ
Zwəзъ (dzwəзъ)
Gozъwə (ga dzwə)
Bantьп
Jizъ

Konъwəзъ—стол
Beşə—обстановка
Xueзjozъ—плетя
Xuəlu—печь
Jinfazъ—метелка для мух
Fwtu—топор
Zьntu—подушка
Şьtu—камень
Mwtu—дерево
Zətu—солнце
Zьзъ—день
Məmə—хлеб
Nizинxwə (mizинxwə)—чайник
Manjezъ—затирка
Twke, twkue—кирпич-сырец
Çinxuə—фрукты
Gua¹—тыква
To¹, tozъ—персик
Li¹, liq—груша
Zoq—Джида (растение)
Xətu, xətu—орех
Soçw—метелка
Mwşjan (mwşjan)—деревян. лопатка
Favozъ—скребок
Twjbozъ, twjвэзъ—рубанок
Fanljan—коса
Mьnkuon—рама (косяк)
Mьnkan—порог
Mьnşan—створка дверей
Çwonkuon—оконные рамы
Çwonte—подоконник
Lontu—молот
Bəli—стекло
Vьnъnъ—резонанс
Nevava—эхо
Nəvovo—обрыв
Kəsu—кашлять
Lwnъ—глухой
Java—немой
Çyəзъ—хромой

Konъwəзъ
Beşə
Xueзjozъ—
Lu
Jinfazъ
Fwtu
Zьntu
Şьtu
Mwtu
Əqtu
Əqzъ
Mwmw; mw
Niçixwə
Nibi
Xwçi (xwti)
Çinxuə
Gua¹
Tə²
Li²
Zo
Xьto
Soçw
Mwşjan
Bozъ
Twjbo
Sanъ
Mьnkuon
Mьnkan
Mьnşan
Çwonkuon
Çwonte
Lontu
Bəli
Vьnъnъ
Nəvava ✓
Jovovo
Kьsu
Lwnъ
Java
Çyəзъ

Вэзь—хромой
 Тjesь—проволока
 Tje¹ (III)—железо
 Jigь (jigə)—один
 Məju—нет
 Məjudi, medi—не имеется
 Nja¹¹—давить
 Gwjxa—стать на колени
 Njuзь—пуровица
 Njumьпзь—петля
 Zwəзь—браслет
 Əqzъwъзь—сережки
 Ganzin (zingan)—быстро
 Vwlo, vwluə—выводить
 Geşon, gexon (vazaq)—на базар
 (базар),
 Bwdwj, pwdwj—пехота
 Zyəw, zyərw—шаг
 Geran, gəran—карандаш
 Edi, əqdi—праздник (религиозн.)
 Xuəzi, xuəzje—работник
 Xuəjəзь, хəjəзь—беззубый
 Xə¹—пить
 Xə¹—река
 Gəxa—положить, поставить
 Nanxuə—тепло
 Xəzuzьп—хаджулцы (народность)
 Şwan¹—лодка
 Fьncwan—аэроплан
 Vixwзь; şwanşwanзь—лодочка
 Janşwan (juanşwan)—ответить
 Ljorjeзь—праща
 Gə¹ (njudi gə)—рога
 Nьп¹—мочь
 Zu¹¹—идти
 Litu—внутри
 Fəjixaq—скажи-ка
 Zanjixaq—постой-ка
 Tьnjixaq—погоди-ка
 Kapvwzъwə—не видно

Вэзь
 Tjesь
 Tje³
 Jigə
 Məju (moəju)

Nja
 Kwjxa, gwjxa
 Njuзь
 Njumьпзь
 Zuəзь
 Xuанзь
 Ganzin
 Vwlo

Bazaq
 Bwdwj
 Zyəw
 Galan
 Edi
 Xuəci
 Xuənjəзь
 Xuə¹
 Xuə²—
 Guəxa
 Nuanxuə
 Xuəzuzьп
 Fan²
 Fьncan
 Jozьfaq
 Njanşwan
 Ljovəзь

Zyə
 Nьп¹ ✓
 Zu³
 Xьtu
 Şəjigaq
 Zanjigaq
 Tьnjigaq
 Kapvwşwə

Kanşwə—видно
 Zwaşw, deşw (zwaşw)—держи
 Fwlyп, fwlin—лес
 Sьtw, sьşjon, sьljon—думать
 Zjasь, zjaxuə—посуда
 Şjanсь, şjansь, şjanзь—срок (траур)
 Şixuan—радоваться
 Bajiq (leli)—специально
 Dwnxa—садись
 Tjeзь—рубль
 Ditw—земля
 Dada—папа
 Jeje—дед
 Nene—бабушка
 Вава—дядя
 Şьпşьп—тётя
 Gə, gəgə—старший брат
 Şyndi—младший брат
 Dişyn—братья
 Zjezje, zje—стар. сестра
 Mьjмьj—младш. сестра
 Zьmьj—сестры
 Mama, ma—мать
 Zjuзju—дядя (по матери)
 Zjumw—тётя
 Əqзь—сын
 Nyзь, yuq—дочь
 Swнзь—внук
 Swпnyq—внучка
 Gwgw—тётка (по отцу)
 Gwfw—дядя
 Nyşy—зять
 Teje—прадед
 Tete—прабабушка
 Mwзjon—столяр
 Tjeзjon—кузнец
 Şьзjon—каменщик
 Şyəзjon—сапожник
 Piзjon—шорник
 Dezon, dedo (dezo)—парикмахер

Kanşwə
 Keşw
 Fwlin
 Sьljon
 Zjasь
 Şjanзь (şu şjanзь)
 Xuanşl
 Dangwəq leli
 Gьzjuxa
 Tjeзь (cjeзь)
 Ditw (zitw)
 Da
 Вава
 Nana
 Dada
 Jaja
 Gə (gəgə)
 Şyndi
 Dişyn
 Zjezje, zje
 Mьjзь, mьjмьjзь
 Zьmьj
 Ma
 Zjuзju (—зь)
 Zinзь
 Əq
 Nyq, yuzь
 Swнзь
 Swнny (swнзьnyq)
 Gwgw
 Gwfw
 Nyşl
 Jeje,
 Tete
 Mwзjon
 Tjeзjon
 Şьзjon
 Şyəзjon
 Piзjon
 Dezon

Şjansьп—доктор
Sьfw—учитель
Sьпjон—учительница
Fwmw—родители
Çinçin—родственники
Negь, погь—тот
Nexuq, пexuq—тогда
Neşje—те
Nataq?—где?
Zьпzja—они
Nagь—какой
Nani?—где?
Və—я
Ni—ты
Ta—он
Vəmw—мы
Zəmw—мы
Nimw—вы
Tamw—они

Şjansьп
Sьfw
Sьпjон
Fwmw
Çinçin
Ugь (wgə)
Nexuq
Uşje (wşje)
Ataq?
Əqna (anadi).
Agə
Ani?
Nə ✓
Ni
Ta
Nedi (nezi) ✓
Zedi (zezi)
Nidi (nizi)
Tene

Ответ. редактор ШИВАЗА Я.
Техредактор ГАЙФУЛЛИН Н. А.
Корректор МАКЕЕВ Х.

1 1/2 п. л. В п. л. 48.400 зн. Тир. 625 экз. Киргизглавлит № Б-414. Нар. № 0381.
Сдано в произ. 15/VII 1938 г. Под. к печ. 9/IX 1938 г. Бум. ст. ф. 60×92 1/16.

Татполиграф при НКМП Тат. АССР. Казань, ул. Миславского, 9. 1938 г.